

הכנסת העשרים וחמש

יוזמת : חברת הכנסת יסמין פרידמן

פ/25/2504

הצעת חוק תוכנית למניעת אלימות מינית וקידום מיניות בריאה, התשפ"ג–2023

1. מטרה
מטרתו של חוק זה להגביר את המודעות לאלימות מינית ולקדם מיניות בריאה בקרב תלמידים ותלמידות.
2. הגדרות
בחוק זה –
"הוועדה" – ועדת החינוך, התרבות והספורט של הכנסת;
"מוסד חינוך" – כהגדרתו בחוק לימוד חובה, התש"ט–1949¹, למעט מוסד שניתן בו חינוך בגן ילדים כהגדרתו באותו חוק, בלבד;
"תוכנית" – תוכנית שקבע השר לפי סעיף 3;
"השר" – שר החינוך.
3. תוכנית למוגנות ולמיניות הדדית
(א) השר יקבע לכל מוסד חינוך, בשים לב לאופיו של המוסד, תוכנית למוגנות ולמיניות הדדית שתכלול התייחסות לסוגי התנהגות המהווים אלימות מינית, תגביר את המודעות לתופעה ולהיקפה, תכלול מידע בדבר שירותי הסיוע במקרה של פגיעה והתייחסות לקידום מיניות בריאה, כבוד לפרטיות גוף האדם, משמעות ההסכמה החופשית, פגיעות מיניות ברשת ושוויון מגדרי.
(ב) השר יגיש לוועדה את התוכנית וידווח על הנהגתה במוסדות החינוך בסיום כל שנת לימודים.
4. אי-יישום התוכנית על ידי מוסד חינוך
נוכח השר כי מוסד חינוך אינו מיישם את התוכנית שנקבעה לו, ישלח התראה בכתב לבעל מוסד החינוך בדרישה לקיים את התוכנית; לא קיים מוסד החינוך בשנת הלימודים שלאחר מועד ההתראה פעילות לפי התוכנית עבור מחצית מהכיתות שבמוסד החינוך לפחות, יפחית השר רבע מהתקציבים המיועדים למוסד החינוך.
5. ביצוע ותקנות
השר ממונה על ביצוע חוק זה והוא רשאי להתקין תקנות לביצועו.

¹ ס"ח התש"ט, עמ' 287.

תיקון חוק חינוך 6. בסעיף 2 לחוק חינוך ממלכתי, התשי"ג-1953 – ממלכתי

- (1) בפסקה (2), אחרי "ולהשקפותיו של הזולת" יבוא "ללא הבדל של דת, גזע, מין, נטייה מינית או זהות מגדרית";
- (2) בפסקה (5), אחרי "כבני אדם" יבוא "שווים".
- תוכנית ראשונה 7. תוכנית ראשונה לפי סעיף 3 תובא לאישור הוועדה בתוך שלושה חודשים מיום פרסומו של חוק זה.
- תחילה 8. תחילתו של חוק זה בשנת הלימודים התשפ"ד.
- החלה בהדרגה 9. סעיף 3 לחוק זה יוחל בהדרגה החל בשנת הלימודים התשפ"ד על בתי הספר על פי קביעת השר בצווים, ובלבד שהחלתו תושלם לא יאוחר מתחילת שנת הלימודים התשפ"ה.

דברי הסבר

על פי נתוני מרכזי הסיוע לנפגעות ולנפגעי תקיפה מינית לשנת 2019 אחד מתוך חמישה ילדים בישראל הוא נפגע אלימות מינית. כ-70% מן הפגיעות בילדים עד גיל 12 מבוצעות על ידי קרוב משפחה ואילו בגילאי 13 עד 18 רבות מהפניות הן בגין פגיעה על ידי מכריהם של הנערים והנערות (כ-36%).

חרף ההכרה הגוברת בהיקפים ובנזקים האדירים של תופעת האלימות המינית, ההתמודדות המערכתית של מערכת החינוך עם התופעה מאופיינת במחסור בידע ובמשאבים מתאימים למתן מענה הולם לנפגעות ולנפגעים, ובוודאי כדי למנוע ולצמצם את מעגלי הפגיעה.

דוח מבקר המדינה מחודש מאי 2020, שעסק ביישום החוק למניעת הטרדה מינית, מצייר תמונה מדאיגה ביותר באשר למוגנותם המינית של תלמידי ישראל במסגרת האמצעים הקיימים כיום במערכת החינוך ובכלל זה מתייחס הדוח להיעדר רגולציה על קיום הכשרות בנושאי מיניות ופגיעה מינית בבתי הספר, היעדר הכשרות מספקות לגורמי מקצוע אשר אמונים על העברת הנושא לתלמידים וחוזרי מנכ"ל ארכאיים ובלתי רלוונטיים.

מחקרים מראים כי בקרב בני נוער וצעירים מתרחשות הפגיעות לא פעם מתוך בלבול, חוסר ידע, ניסיון לחקות ייצוגים פורנוגרפיים וחוסר הבנה של גבולות אישיים וחברתיים. בנוסף, מחקרים מצביעים על כך שאחד מהחסמים המרכזיים המונעים פניה או דיווח בעקבות פגיעה מינית טמון בקושי לשיים (לתת שם, במקור: NAMING), קרי, להבין את מה שארע כפגיעה מינית. שיח פתוח ומותאם במרחב בטוח, מתן ידע מהימן ועדכני בנושא מיניות בריאה, הדדית ומיטיבה וכן הגדרת המושג 'פגיעה מינית' תוך העמקה במשמעותיותו, מאפשרים יצירת נורמות אחרות של מיניות – שוויוניות, מכבדות, בריאות ומיטיבות יותר.

מטרת תיקון חוק זה היא להטמיע באופן אפקטיבי ומחייב תכנים לימודיים לצמצום האלימות המינית בקרב ילדים ובני נוער וכן לעודדם לדווח אודות פגיעה מינית שחוו וכן להנגיש להם את שירותי הסיוע הקיימים.

הצעת חוק זו נכתבה בסיוע איגוד מרכזי הסיוע לנפגעות ולנפגעי תקיפה מינית בישראל.

הצעת חוק זהה הונחה על שולחן הכנסת העשרים וארבע על ידי חבר הכנסת יוראי להב הרצנו (פ/684/24).

הצעת החוק זהה לפ/684/24 ולפיכך לא נבדקה מחדש על ידי הלשכה המשפטית של הכנסת.

הוגשה ליו"ר הכנסת והסגנים
והונחה על שולחן הכנסת ביום
כ"ט בשבט התשפ"ג (20.02.2023)

² ס"ח התשי"ג, עמ' 137.

